

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

Rešerše existujících forem služeb neinstitutionální péče o děti ve vybraných zemích EU

Základní přehled zahraniční nabídky péče o děti nabízený nerodičovskou osobou

Úvod

Jedním ze zásadních faktorů, který ovlivňuje současnou demografickou situaci u nás, je nedostatečná nabídka možností, jak skloubit rodičovskou a profesní roli, která má také dopad na uplatňování principu rovných příležitostí mužů a žen. Nedostatek nabídek nespočívá pouze v omezeném počtu institucionálních předškolních zařízení (zvláště pro děti do tří let) a po kterých je velká poptávka, ale i v malé rozmanitosti nabízených forem. Cílem předkládaného přehledu je zmapovat současnou situaci v zahraničí a podnítit vznik podobných forem péče u nás.

Potřeby současné rodiny úzce souvisejí také se změněnou situací na trhu práce. Z *Analýz dat empirického šetření STEM z roku 2002* pod názvem "Problémy rodin" vyplývá, že problémy se získáním nového zaměstnání a čas, který ženy musí rozdělovat mezi rodinu a práci, je vedou také k tomu, aby se snažily využívat jiných forem (pracovních úvazků) než plnou a pravidelnou pracovní dobu. Širší nabídka alternativních způsobů a režimů zaměstnání by zřejmě podstatně omezila problémy, které mladé rodiny – a zvláště pak ženy – ve vztahu ke svému uplatnění pociťují. K těmto alternativním způsobům a režimům zaměstnání by jistě také uvítaly alternativní způsoby a režimy péče o dítě, které by jim umožnily nejen lepší sladění rodinného a profesního života, ale také profesní růst k zachování své zaměstnatelnosti i během rodičovské dovolené. Tento problém je tedy v současné době velmi aktuální. Následující stránky se pokoušejí přiblížit, jak se tuto situaci snaží řešit v některých evropských zemích, konkrétně v Rakousku, Německu, Francii a Velké Británii a jaké služby v oblasti neinstitutonální péče o děti existují a jsou rodičům dětí k dispozici.

I. Situace v Rakousku a Německu

V Rakousku a v Německu mají rodiče možnost vybrat si z celkem velkého množství služeb. Základní služby se pokusíme stručně popsat. Jelikož nás nejvíce inspirovala služba, která se jmenuje "denní matka", snažili jsme se v tomto případě popsat i legislativní opatření, která s existencí této služby souvisejí. Všem hlídacím službám je společný fakt, že pracovní doba se plně přizpůsobuje potřebám rodičů.

1. **Babysitter** - služba podobná au pair, s tím rozdílem, že pečovatel nebydlí v rodině a pečovatelé se mohou i střídat
2. **Au pair**

Kvalita služby je závislá:

- na kvalitě pečovatelky
- (Nevýhodou služby je, že není možné si au pair předem vyzkoušet ani neexistuje zkušební doba.)
- na vhodnosti bytu
- na psychologických předpokladech
- na jazykových znalostech

Tato služba klade nemalé nároky na jejího uživatele. Nejde jen o vhodný výběr osobnosti pečovatele/ky, ale i o možnosti finanční a prostorové v bytě uživatele, ale i o jeho psychickou způsobilost, žít po delší dobu s cizím člověkem v jedné domácnosti.

3. **Familiengruppen (skupiny rodin)**
4. **Kinderguppen (dětské skupiny)** - směs institucionální a neinstitutonální formy péče o děti

Dětské skupiny jsou samostatně organizované rodičovské iniciativy, které jsou založeny jako spolek. Každá skupina má pedagogický koncept, který se od dosud běžných pedagogických pohledů liší tím, že nechce dítětem disponovat, ale nabídnout mu možnost samostatně se vyvíjet .

Vidí dítě jako aktivní kreativní bytost s různými sociálními schopnostmi vázat se a tvořit součást skupiny. Dětské skupiny se omezují na přehlednou velikost (maximálně 12 dětí). Tím může být vytvořena velká svoboda v hrách, děti se mohou cítit v bezpečí a dostávat dostatek pozornosti a podpory a mohou si k sobě navzájem vytvořit intenzivní vztah.

Malé skupiny dětem také umožňují přebírat zodpovědnost za své chování ve skupině. Na rozdíl od mateřských škol je denní průběh v dětských skupinách málo strukturovaný, děti rozhodují samy, čím se chtějí zabývat a zaměstnávat. Předpokladem pro to je, aby byl dostatek surovin a podnětů, ze kterých si děti mohou vybírat. Každého dítěte si musí pečující osoby individuálně všimnout a musí ho podporovat. Také sociální vztahy a konflikty mají děti co nejvíce utvářet a řešit samy, vypracovat pravidla chování nebo je změnit, pokud se neosvědčí. Stejně jako v rovině dospělých nepanuje hierarchický pořádek ale rovnoprávné partnerství, je i vztah mezi dospělými a dětmi ve skupině rovnoprávný, to znamená, že určující je diskuse a zkušenost. Na každé dítě se nahlíží jako na samostatnou osobnost, podporuje se jeho individualita a kreativita. Jednou za měsíc se rodiče scházejí, aby podrobně zanalyzovaly situaci ve skupině.

Výchovným záměrem dětských skupin je poskytnutí dostatečného prostoru pro vývoj dětí tak, aby samy mohly zpracovávat dojmy a vlivy, které na ně působí a kde jsou další otázky přípustné. Dítě vychází ze sebe samého a osvojuje si okolí v té míře, jak působí na jeho bytost. Výchovným záměrem tedy není působit na děti tak, abychom jim určovali, co mají dělat a jak se mají chovat. Z toho vyplývá, že atmosféra a celkové klima uvnitř skupiny by mělo být takové, aby se děti cítily dobře a svobodně a mohly se tak vyvíjet podle svých potřeb. Dětská skupina se tak stává důležitou, rovnocennou socializační rovinou, která nesmí být svévolně rušena ani rodiči, zástupci úřadů, dozorcími orgány apod. Každá dětská skupina tedy může být naprosto jiná a záleží jen na vůli a zodpovědnosti rodičů, do jaké míry jsou schopni a ochotni dění ve skupině korigovat.

Pracovat s dětmi v dětské skupině vyžaduje:

- plné nasazení, přiznat si své silné a slabé stránky a nenechat se znejistit
- připravenost brát děti vážně
- nevěřit tomu, že dospělí vždy vědí, co je pro děti nejlepší
- stáhnout se a být "jen" pozorovatelem/pozorovatelkou a sledovat tak hraní a další dětská zaměstnání, která si děti zorganizovaly samy, přitom je poznávat – jejich osobnost, přání, těžkosti, nevyvíjet na ně nátlak, jaká schémata chování mají používat a ochraňovat je před názorem, že dospělí mají ve svých odhadech o dětech vždy pravdu
- vytvářet rozmanité nabídky a podmínky k činnosti a akceptovat, že děti s nimi zacházejí jiným způsobem, který nám vůbec nemusí připadat přiměřený a nad nímž také můžeme žasnout
- dívat se na sebe jako na člověka, který se nachází v neustálém učebním a vývojovém procesu
- řešit s dětmi konflikty a přitom akceptovat, že i dítě má svá přání, práva, ale i povinnosti
- zdůvodnit naše zásahy nebo odmítnutí jejich přání, protože dítě má právo dozvědět se důvod našeho jednání
- nechat se dětmi kritizovat

Samostatná organizace a partnerská spolupráce dospělých má v dětských skupinách vytvořit živnou půdu, z které bude možné čerpat důvěru a umožní tak i radostnou práci s dětmi. Ani rodiče, ani pečovatelky, ani děti se nemusí podřizovat nějakému konkrétnímu projektu, který by např. dostatečně nerespektoval potřeby postižených dětí. Dá se předpokládat, že prostředí plné napětí, kvůli nutnosti respektovat nějaký projekt, by při učení se sebeúctě dětem příliš neprospělo.

Pro další vývoj dětských skupin je také důležitá společná a konstruktivní spolupráce dospělých.

Základními předpoklady pro společnou práci v dětských skupinách jsou:

- rodiče sami sebe chápou jako nositele projektu. Jsou k dispozici, spolupracují a aktivně podporují dětské skupiny.
- členové se přijímají jako rovnocenní partneři, tzn. neexistuje zde běžná hierarchie - zaměstnavatel/zaměstnanec, vedoucí/pomocník apod.
- pravidelně každý měsíc se koná rodičovský večer, na němž se probírají všechny problémy související s dětskými skupinami. Rodiče a pečovatelé/pečovatelky společně přejímají zodpovědnost za potřeby dětské skupiny.

Vzájemný respekt a společný proces rozhodování jsou nosnou základnou, dávají možnost mluvit o problémech, vyjasnit si eventuální vlastní obavy a pochybnosti a být tak vůči dětem mnohem otevřenější a autentičtější. Tím je také dítěti dána možnost, aby se naučilo rozlišovat - co chci já a co chtějí ostatní, abych udělal.

Pokud je cílem výchovy dětí ve skupinách zodpovědnost za vlastní chování a rozhodování, mělo by vlastní dění ve skupině směřovat k tomu, aby se děti naučily správně rozlišovat mezi dobrým a špatným chováním, litovat svých činů, pochopit, co je empatie apod. Vzájemná komunikace, porozumění a kompromisy jsou prostředkem, na základě kterého dítě lépe pochopí, proč má poslouchat určitá nařízení a přizpůsobovat se ostatním. Dosáhnout otevřenosti, umět rozpoznat a

akceptovat potřeby dětí je náročný proces. Rodiče a pečovatelé by se proto neměli obávat klást určité požadavky na děti a vytyčít hranice. Rodiče ani pečovatelé by při tom však neměly zapomínat na to, že nejsou dokonalí a že se rozhodují na základě svého současného stavu, svých názorů a postojů i vlastního založení. Pokud uznají, že jejich postoje nejsou vždy správné, může se vyvinout mnohem větší porozumění mezi rodiči, pečovateli/pečovatelkami a dětmi.

U dětí by se mělo přihlížet hlavně k tomu, že jsou dětmi. Pečovatelky dětských skupin vycházejí z toho, že si děti sami řeknou o pomoc, kterou potřebují. Předpokladem k tomu, aby se to naučili a ve svých záležitostech se správně rozhodli, jsou vzájemná důvěra, klid a otevřenost.

5. **Flying mummies** – příležitostné hlídání zdravotnicí v případě nemoci

6. **Leihopas/omas** (babička/dědeček na zapůjčení)

Tyto formy péče o děti jsou rozšířeny téměř po celé Evropě. Všeobecnou charakteristikou je, že se jedná o příležitostnou bezúplatnou péči vykonávanou seniorem, která je zprostředkovávána ústředím. Toto ústředí (např. v Rakousku službu nabízí Katolický rodinný svaz, v Německu je ústředí v městě službu realizujícího regionu) vyžaduje od dobrovolníků zdravotní osvědčení a vybírá vhodné rodiny vzhledem k osobnostním předpokladům seniora. Senior je také v ústředí pojištěn (úrazové a povinné pojištění proti způsobené škodě).

Rozsah služby záleží na dohodě, v zásadě je ale péče v rozsahu hodin nebo je určena pro nouzové situace (onemocnění denní pečovatelky, nemoc rodiče). Většinou se sejde senior s dítětem dvakrát za měsíc na několik hodin, jedno setkání nesmí přesáhnout 8 hodin (pokud je hlídání přes noc, je počítáno za dvě setkání). Pokud má rodič zájem na více setkáních, platí za každé další setkání 11 Euro. Některá ústředí vytvářejí i prostory pro trávení času seniora s dítětem.

Tato služba je velmi oblíbená a ceněna v hodnoceních obou stran.

7. **Mobilien mummies (mobilní maminky)** - příležitostné hlídání

“Mobilní maminky” jsou oprávněné osoby, které pravidelně a za plat vychovávají a starají se o cizí děti a mládež až do dosažení jejich 15. roku života, a to individuálně po část dne v domácnosti dětí, o něž se starají. Označení “mobilní maminky” se vztahuje také na mužské pečovatelské osoby (“mobilní otcové”).

Rodiče, kteří si na péči o dítě najmou “mobilní maminku”, dostávají po zohlednění příjmu rodiny příspěvek k nákladům na péči.

Celkové náklady na mobilní maminku se pohybují od 3 do 6 euro za hodinu. Po zvážení příjmu rodiny na hlavu činí podpora státu 1,84 euro za dítě a hodinu.

Přednosti:

a) pro děti

- Péče probíhá v domácnosti rodičů, takže v obvyklém rodinném prostředí
- Atmosféra je podobná rodinné, individuální podpora a konstantní pečovatelské osoby pro děti mezi 0 až 15 lety
- Jde o vhodné doplnění péče za přispění denních pečovatelek/pečovatelů
- Doplnění a změna oproti skupinám v mateřských školách, pro děti navštěvující mateřské školy
- Péče po příchodu ze školy a individuální podpora pro školní děti

b) pro rodiče

- Flexibilní, individuální a odpovídající poptávce (žádaná)
- Podpora a doplnění výchovy v rodině v těsné spolupráci s mobilní maminkou
- Vzdělané, odborně doprovázené a kompetentní pečovatelské osoby
- Balení věcí, aby bylo dítě dovedeno do “mimodomácí” péče, odpadá

c) pro mobilní maminky

- do své vlastní práce pečovatelky si mohou brát vlastní děti
- mají vlastní příjem
- vykonávají smysluplnou pedagogickou práci

- sjednávají si dobu péče/pracovní dobu samy

Péče probíhá v domácnosti rodičů, takže v obvyklém rodinném prostředí

8. Tagesmütter (denní pečovatelky/é)

Denní pečovatelky/pečovatelé jsou oprávněné osoby, které individuálně ve vlastní domácnosti pravidelně a za plat pečují o cizí děti a mladistvé až do dosažení 16. roku života (denní děti) po určitou část dne a vychovávají je.

Pečují o děti ve své vlastní domácnosti za úplatu. Péče může být poskytována společně s péčí o vlastní děti. Denní péče má podporovat a doplňkově napomáhat vztahu dětí a mládeže k rodině. Ve spolupráci s rodiči má probíhat v co nejtěsnějším kontaktu s rodinou podle všeobecně uznávaných vědeckých poznatků pedagogiky a podle zásad nenásilné výchovy. Služba je nabízena se zárukou nejlepší možné péče a výchovy dětí a mládeže za maximálního zohlednění jejich individuálních potřeb, přičemž je třeba podporovat výchovné působení.

Díky prostředí, které je podobné rodinnému a malému počtu opatrovaných dětí je možná individuální péče i nejmenších dětí. Existují denní, půldenní a hodinové formy této služby (tzv. Tages- Halbtags a Stundenmütter)

Služba je vhodná pro rodiče, kteří:

- mají pravidelnou pracovní dobu nebo se chtějí podílet na dobrovolnictví
- chtějí navyknout dítě na péči cizí osoby před nástupem do zaměstnání
- chodí do rekvalifikačních kurzů
- studují a potřebují nepravidelnou péči o děti, co do délky a časového rozvrhu
- potřebují mít zajištěnou péči o děti ze soukromých důvodů

Druhy služby:

a) Nachtmütter - noční matky

- pro rodiče, kteří mají několikrát v měsíci pevnou noční směnu nebo pečují o seniora
- čerpají dovolenou (bez dětí)

c) Wochenendmütter – matky na víkend

b) Wochenmütter – celotýdenní matky

- vhodné pro nezletilé rodiče, kteří chodí do učení
- prožívají výjimečnou rodinnou situaci (narození dalšího dítěte, nemoc, pobyt v nemocnici)
- služební cesta

e) dětské jesle – nejsou předmětem této studie

Výhody služby:

a) pro rodiče

- v době rekonvalescence, kdy dítě potřebuje jen dodržovat určitou dietu nebo dobírat léky, může již využívat tento typ péče
- možnost individuálnějšího přístupu ke stravovacím potřebám či zvyklostem dítěte
- rodiče mohou navázat užší vztahy s pečující osobou a umožnit tak dítěti snazší přechod z domácí péče
- nezkušení rodiče mají možnost získat potřebné rady či informace od zkušenějších rodičů
- péče "denní matky" zahrnuje prakticky všechny věkové kategorie dětí, mohou ji využívat i sourozenci. Výhodou je také možný individuální přístup k dětem.

b) pro děti

- větší prostor k poskytování individuálního přístupu ke každému dítěti
- dítě zůstává v rodinném prostředí, má možnost sledovat chod domácnosti
- dítě poznává zvyklosti další rodiny a může zakoušet její bezpečí
- podle individuálních i měnících se potřeb dítěte je možné, aby si přinášelo z domova i drobné předměty, které mu symbolizují spojení s vlastní rodinou v době, kdy je "hlídáno"

- péče umožňuje doplnění často nedostatečné socializační funkce rodiny způsobené nízkou porodností, která se projevuje narůstajícím počtem jedináčků
- pečující rodina může doplnit i to, čeho se dítěti v domácí péči nedostává.

Legislativní opatření:

1. Povolení k poskytování péče (podle konkrétní situace v Dolním Rakousku):

Povolení k péči a výchově denních dětí vystavuje místně oprávněný obvodní správní úřad rozhodnutím,

bez udání jména dítěte.

Povolení pro právní subjekty uděluje místně zodpovědný obvodní správní úřad úředním rozhodnutím.

2. Náklady (podle konkrétní situace v Dolním Rakousku):

Rodiče, kteří pro péči o své dítě najímají denní(ho) pečovatelku(pečovatele), dostávají po zohlednění rodinného příjmu příspěvek k nákladům na péči. Příspěvek činí maximálně 330 euro měsíčně.

3. Osobní způsobilost:

Denní pečovatelky/pečovatelé musejí být osobně způsobilé/í a jsou povinni absolvovat vzdělání a pravidelné školení v rámci odborného doprovodu. Dále musejí být schopné/í pro denní děti vynaložit dostatek času a pracovního nasazení.

Denní pečovatelky/pečovatelé by měly/í podle možnosti mít alespoň jedno vlastní dítě a v době udělení povolení by neměly/í být starší 50 let.

U denních pečovatelek/pečovatelů nebo u osob žijících s nimi ve společné domácnosti se nesmí vyskytovat především žádná z dále uvedených okolností:

1. nakažlivé, těžké chronické tělesné nebo duševní onemocnění, duševní postižení, závislost
2. soudní rozsudky, které by mohly ohrozit blaho denního dítěte
3. nedostatky v péči o vlastní děti
4. jiné důvody, které by mohly ohrozit blaho denního dítěte

4. Vzdělání a školení

Denní pečovatelky/pečovatelé musejí před začátkem činnosti, nejpozději do půl roku poté, co povolení nabylo platnosti, prokázat absolvování úvodního základního vzdělání nebo ukončení příslušného odborného vzdělání (např. učitelka v mateřské škole, vychovatel, vychovatel v družině, učitel).

Základní vzdělání se musí skládat minimálně ze 30 vyučovacích jednotek a každopádně zahrnuje základy v následujících oborech:

- organizační, právní a odborné záležitosti týkající se činnosti denních pečovatelek/pečovatelů
- vývojová psychologie a pedagogika
- komunikace a řešení konfliktů
- zásady první pomoci a prevence úrazů v rámci péče o děti

Pro doplnění základního nebo odborného vzdělání musejí denní pečovatelky/pečovatelé doložit absolvování pravidelného, příslušného školení zahrnujícího ročně minimálně 20 vyučovacích jednotek.

5. Poloha a vybavení místností

Místnosti určené pro denní děti musejí být situovány tak, aby denní pečovatelky/pečovatelé v souladu s věkem dětí mohly/í dostát své dohlížecí povinnosti.

Vybavení místností musí být pro děti vyhovující a odpovídající jejich věku, aby mohla být zajištěna řádná péče a blaho dětí a mladistvých nebylo ohroženo.

Velikost místností musí zaručovat dostatek prostoru potřebného k hrám a pohybu dětí. Obývací prostory a prostory na spaní musí být oddělené.

6. Počet pečovaných dětí

Při stanovení nejvyššího počtu dětí a mladistvých, o které se pečuje, je třeba zvážit především osobní způsobilost, velikost a počet místností, které jsou k dispozici a počet a věk vlastních dětí denní

pečovatelky/pečovatele. Denní pečovatelka/pečovatel smí včetně vlastních dětí pečovat současně o maximálně 7 dětí. Pokud jde o děti předškolního věku, může mít denní matka na starosti maximálně 4 děti.

Organizační struktura:

Činnost denních pečovatelů je zastřešena právními subjekty. Právní subjekty denních pečovatelek/pečovatelů jsou organizace, které denní pečovatelky/pečovatele zaměstnávají, zprostředkovávají jejich služby, vzdělávají je a zajišťují jim školení. Jako právní subjekty přicházejí v úvahu především fyzické osoby nebo právnické osoby soukromého práva.

Právní subjekt se musí postarat o vzdělání a školení denních pečovatelek/pečovatelů, kteří jsou u něj zaměstnání nebo které zprostředkovává.

Právní subjekt musí při zprostředkovatelské činnosti dbát na to, aby bylo poskytnuto nejlepší možné včlenění pečovaného dítěte do rodiny denní pečovatelky/pečovatele.

Při povolování činnosti denního pečovatele/ky se přihlíží k jeho sociálně pedagogické způsobilosti, organizačnímu zabezpečení místa provozování činnosti a k personální a odborné způsobilosti.

II. Situace ve Francii

Celonárodní výsledky ankety ve Francii, které byly zpracovány v červnu 2004 ukázaly, že 40% rodičů nenachází odpovídající řešení hlídání dětí, z toho 51% v Paříži. 57% všech dotázaných má problém najít jakoukoliv vhodnou formu hlídání dětí.

Jesle, které by rodiče volili nejčastěji, mohou přijmout maximálně 20% dětí daného věku (2 měsíce až 3 roky), tudíž nemalé procento rodičů se nachází v situaci, kdy jsou nuceni vyhledat jinou formu hlídání jejich dětí.

Ve Francii mohou rodiče využít např. následující služby:

1. Halte-garderie – příležitostné hlídání

Charakter služby – legislativní rámec

Jde o kolektivní formu hlídání dětí. Zařízení je určené pro nárazové, nepravidelné, krátkodobé hlídání dětí. Osoba, která tuto službu nabízí, přijímá děti ve věku od 6 měsíců. Postará se o dítě podle potřeby, tzn. několik hodin nebo část dne.

Zřizovatelem a provozovatelem je obec, kontakt a informace lze najít na Městských úřadech a ve Zlatých stránkách

Realizátorka

Tuto službu může poskytovat dětská ošetřovatelka, sociální pracovnice, dětská sestra nebo zdravotní sestra.

Příjemci služby

Příjemci služby jsou rodiče, kteří doma pečují o své děti, z toho důvodu nechodí do zaměstnání a potřebují příležitostně pohlídat své děti. Jídlo není automaticky zajištěno, záleží na vzájemné domluvě. Velmi často ho zajišťují rodiče sami.

Způsob odměňování

Cena za poskytovanou službu je smluvní, na základě dohody. Tarify jsou půlhodinové, hodinové, půldenní či denní.

2. Mateřská asistentka - Assistante maternelle agree

Charakter služby – legislativní rámec

Jde o hlídání jednoho či několika dětí. V případě, že jsou děti hlídány v domácnosti poskytovatelky služby, stát platí soc. i zdrav. pojištění ve výši 100%. Je-li dítě hlídáno v domácnosti příjemců služby, stát se podílí na platbě obou pojištění do výše 50%.

Mateřská asistentka musí mít také speciální pojištění ("assurance en responsabilité civile"), které uhradí možné vzniklé škody způsobené hlídaným dítětem.

Realizátorka

Tzv. mateřská asistentka je osoba, která přijímá pravidelně děti ve svém domě. Stává se jí na základě získaného souhlasu, který vydává Ředitelství sociální péče o dítě (" la Direction de l'Action Social de l'Enfance et de la Santé"- DASES). Rovněž musí být držitelkou osvědčení, které je potvrzením a dokladem jejích schopností a znalostí pro řešení problematických situací typu dětské úrazy apod. Toto osvědčení – certifikát, dává jistou záruku kvality a určitého stupně profesionality těch, kteří budou tímto způsobem o děti pečovat.

Příjemce služby

Mateřská asistentka má nárok na placenou dovolenou. Výdaje, které jsou v přímé souvislosti se zajištěním hlídání dítěte – návštěvy kulturních zařízení, doučování apod., jsou hrazeny zvlášť. Rodiče hlídání dítěte nehradí náklady spojené se spotřebou vody, elektřiny a jiných věcí zajišťujících běžný denní provoz.

Výhody:

Výhody této formy hlídání dětí jsou nesporné a nenahraditelné. Osobní a individuální přístup dle povahy, charakteru a stupně psychické i fyzické zralosti dítěte, odžívání a vstřebávání rodinného života hostitelské rodiny, postupné začleňování do dětského kolektivu prostřednictvím dětí mateřské asistentky, je velmi potřebné zvl. pro jedináčky nebo pro děti, které nemají možnost kontaktu se svými vrstevníky.

Způsob odměňování

Minimální smluvní cena je dána společnou národní dohodou mateřských asistentek. Do platu je zahrnuta celá doba, po kterou je dítěti poskytována péče.

3. "Garde d'enfant a domicile – hlídání doma

Charakter služby – legislativní rámec

Jedná se o péči dítěte v rodině příjemců služby. Je to soukromá, finančně náročnější forma hlídání dětí. Osoba zaměstnaná jako soukromá dětská ošetřovatelka(tel) podléhá Národní kolektivní dohodě o zaměstnaných osobách jedním (osobním) zaměstnavatelem.

Realizátorka

Poskytuje službu v domácnosti příjemců služby. Může to být osoba v příbuzenském vztahu, ale nesmí to být partner ani dítě zaměstnavatele.

Způsob finančního ohodnocení

Výše finančního ohodnocení závisí na osobní dohodě mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem. Rovněž i vyplácení peněz závisí na dohodě - je možné peníze vyplácet buď měsíčně nebo jednorázově. Minimální cena této služby je však dána Národní kolektivní dohodou o osobách zaměstnaných soukromým zaměstnavatelem a nesmí být menší než minimální mzda.

4. Péče o děti v odpoledních hodinách

Charakter služby – legislativní rámec

Jde o společnost, zajišťující péči o děti v odpoledních hodinách. Zaměstnává studentky, ženy pečující o vlastní děti apod.

Realizátorka

Pečuje o 1 a více dětí v odpoledních hodinách. Služba může zahrnovat vyzvedávání dětí ze školy, doprovod do kroužků a zájmových činností, pomoc s přípravou do školy apod. Stává se jí na základě prokázaných předchozích zkušeností s péčí o děti nebo absolvováním studia některého z oborů vztahujícího se k péči o děti (pedagogika, psychologie, zdravotnictví apod.) nebo absolvováním kursu, jehož součástí jsou základní vědomosti, dovednosti a znalosti potřebné pro práci s dětmi. Lektori kursu jsou kvalifikovaní odborníci.

Příjemci služby

Nejsou zaměstnavateli. Objednání konkrétní služby (doprovod domů, do kroužků, doučování, délka hlídání...) i placení se děje přes zprostředkující agenturu " Apres la classe", která podle požadavků vybere a pošle vhodnou osobu.

Způsob placení

Pečovatelky jsou placeny zprostředkující agenturou podle délky a typu zprostředkované služby.

III. Situace ve Velké Británii

Vláda Velké Británie zahájila činnost tzv. Childcare Link Helpline a zvláštní webové stránky v prosinci 1999. Cílem tohoto projektu bylo a je usnadnit návrat do placeného pracovního procesu. Služba "ChildcareLink"- linka pomoci, je založena jako součást národní strategie péče o dítě. Součástí této služby jsou informační webové stránky, bezplatná telefonní linka a oblastní informační služby (CIS), které informují o formách a způsobech hlídání a péče o děti dle potřeby a místa bydliště.

Mimo au-pair služby, která je ve Velké Británii, jakož i v dalších zemích hojně využívaná, je vedle kolektivních zařízení - jestli k dispozici služba zvaná "Childminer" – tzv. dětská pečovatelka a "Nanny" – tzv. dětská chůva.

1. Childminer – dětská pečovatelka

Charakter služby

Jde o péči dětí v domácím prostředí, v převážné většině v domácnosti poskytovatelky. Pro provozování této služby je podmínkou řádná registrace, jenž rovněž zajišťuje pravidelné kontroly kvalitní řádné péče o svěřené dítě.

Realizátorka

Poskytuje péči o děti a nabízí rozmanité služby tak, aby co nejvíce vyhověla potřebám rodičů. Základní služby, jako např. odvádění a vyzvedávání dětí ze školy a kroužků, práce na školních úkolech, kvalitní trávení volného času, dětská hřiště apod., jsou samozřejmostí.

Péče je poskytována dětem předškolního a školního věku do 8 let. Dětem, kterým je více než 8 let může být služba poskytnuta také, nesmí být ale narušena kvalita péče o děti mladších 8 let. Pečovatelky se speciální akreditací mohou poskytovat i předškolní vzdělání.

Je-li v domácnosti poskytovatelky služby osoba starší 16 let, která se na hlídání podílí, musí být prokázána její bezúhonnost.

Počet hlídaných dětí

Maximální počet hlídaných dětí je 6, ve věku do 8 let. Z toho maximálně třem dětem může být méně než 3 roky a jednomu dítěti méně než 1 rok. Vyjimku mohou tvořit dvojčata. Do celkového počtu jsou zahrnuti vlastní děti toho, kdo děti hlídá.

Pracovní doba

Protože poskytovatelka není v zaměstnaneckém poměru, sama si může určit délku a dobu hlídání. V převážné většině jsou k dispozici v době od 8.00 do 18.00 h. Nepravidelné služby či služby mimo uvedenou dobu záleží na domluvě.

Způsob odměňování

Výše mzdy a časový interval závisí pouze a jenom na domluvě poskytovatelky a rodičů hlídaných dětí. Není stanovena minimální, ani maximální mzda, závisí to na regionu, rozsahu služby apod.

2. Nanny - "Chůva"

Charakter služby – legislativní rámec

Nanny zajišťuje péči o děti jakéhokoliv věku. Zabezpečuje nejrůznější služby, jako např. odpolední program, doprovod na mimoškolní aktivity apod. V tomto případě neexistuje oficiální kontrolní orgán, který by dohlížel na kvalitu práce a proto je výhradně na rodičích, aby učinili pečlivý výběr. Rodiče hlídaného dítěte jsou zaměstnavatelé chůvy.

Chůva pečující o děti z více rodin musí mít registraci, podobně, jako výše zmíněná pečovatelka – childminer. Po skončení práce v určité rodině, dostane realizátorka služby písemný posudek, referenci, který vypovídá o spokojenosti zaměstnavatele s její prací.

Realizátorka

Osoba poskytující péči o děti 0 – 18let.

Typy chův:

- chůva, která žije přímo v rodině. Ubytování a strava je samozřejmostí a není odečteno z platu
- tzv. denní chůva – je k dispozici během dne ve smluvenou dobu
- nanny-share arrangements - chůva, jejichž služeb využívá dle dohody více rodin

Pracovní doba

Na základě domluvy. Možný je plný i částečný úvazek.

Způsob odměňování

Chůva je k zaměstnavateli v zaměstnaneckém poměru, který jí platí nejenom řádnou mzdu a sekundární výlohy spojené s péčí o svěřené děti, ale je i plátcem soc. a zdav. pojištění.

V tomto případě je stanovena oficiální minimální mzda, která je stanovena následovně:

- pracující ve věku 18-21 let má obdržet 3.80 liber na hod
- pracující ve věku 22 a více – 4.50 liber na hod

IV. Situace v ČR

Celkovou situaci v oblasti nabídky služeb péče o děti můžeme v České republice charakterizovat jako nedostatečnou. Pokud se tyto služby nabízejí, jedná se většinou o služby drahé a pro většinu klientek finančně nedostupné. Služby nabízejí různé agentury a to ve většině případů spíše jen ve velkých městech.

V Brně působí např. hlídací agentura Bibo – <http://www.bibo.cz>

V Praze můžeme jako příklad uvést agenturu Amorino – viz webové stránky <http://www.amorino.cz/?l=cz&s=4>

Pečovatelky této agentury poskytují kompletní péči o dítě.

- podávání stravy
- přebalování, koupání apod.
- zachování denního režimu, na které je dítě zvyklé
- rozvoj psychomotorického vývoje dítěte (vycházky, hry apod.)
- péče o nemocné dítě
- udržení pořádku v rozsahu náplně práce pečovatelky

Agentura se snaží zajistit stejnou pečovatelku pro každé hlídání, aby dítě mělo šanci, navázat s ní důvěryhodný vztah.

V době hlídání má pečovatelka možnost kdykoli telefonicky kontaktovat dětského lékaře, který je zajištěn agenturou.

V případě nespokojenosti se službami pečovatelky má klient právo kdykoliv kontaktovat agenturu, která vyjde vstříc s výběrem jiné pečovatelky.

Pracovní náplní pečovatelek není úklid domácnosti, vaření, žehlení, nákupy apod.